

متن پرسش

با عرض سلام و خسته نباشید: من هستم و غیر از من هم چیزهای زیادی هستند. دو نظر هست یا وحدت وجود است یا کثرت وجود. اگر بگوییم کثرت وجود حق است، در جهان هستی هم خدا هست و هم در کنار خدا هستی های دیگر. حال اگر کثرت وجود را نپذیریم، باید وحدت وجود را بپذیریم که معنای آن این است که فقط خدا هست. حال می پرسیم، پس این اشیا چه هستند؟ در پاسخ یا باید بگوییم که اینها مظاهر خدایند. می پرسیم مظاهر خدایند آیا وجود دارند؟ اگر پاسخ بله باشد باز کثرت وجود می شود. اگر نه باشد، می شود همه ی این چیزها خدا، اگر بگوییم این چیزها اصلا نیست می شویم سوفسطایی، نظر شما درباره عبارات بالا چیست؟

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: بحث در تشکیک وجود است و عالم همه با شدت و ضعفی که در «وجود» دارند، مظاهر وجود می باشند و خداوند وجود مطلق است و همه عالم پرتو وجود او هستند بدون آن که مطلق باشند و یا جزئی از وجود باشند بلکه نازله ای از وجود مطلق اند. در حالی که نازله وجود مطلق، وجود مطلق نیست تا آن نازله، خدا باشد. موفق باشید